

Lukitus- ja turvallisuusalan yleiset toimitusehdot LTT 91

1. Ehtojen soveltaminen

Näitä ehtoja sovelletaan lukitus- ja turvallisuustuotteiden ja –järjestelmien toimituksissa, ellei kirjallisesti ole toisin sovittu. Mikäli toimitus sisältää myös asennuksen, noudatetaan lisäksi jäljempänä kirjattuja asennusehtoja, jotka siten täydentävät toimitusehtoja.

2. Tarjous

Tarjous on voimassa yhden kuukauden, ellei tarjouksessa ole toisin mainittu.

3. Asiakirjojen pätevyys

Sopimusasiakirjat täydentävät toisiaan. Mikäli asiakirjat ovat keskenään ristiriitaisia, noudatetaan niitä seuraavassa järjestyksessä:

1. Sopimus
2. Toimittajan tilausvahvistus
3. Tilaajan tilaus
4. Tarjous
5. Nämä yleiset toimitusehdot
6. Tarjouspyyntö ja ennen tarjouksen tekemistä annetut lisäselvitykset
7. Urakkaohjelma
8. Työselitys
9. Sopimuspiirustukset

4. Vastuu asiakirjoista

Sopijapuolen toiselle luovuttamat asiakirjat ovat luovuttajan omaisuutta. Niitä ei saa luovuttaa kolmannelle eikä käyttää muissa kohteissa.

Sopimusasiakirjojen sisältämiä tietoja ei saa käyttää toisen osapuolen vahingoksi eikä antaa niistä tietoja kolmannelle osapuolelle ilman toisen suostumusta.

Kumpikin sopijapuoli vastaa hankkimiensa suunnitelmien sekä niiden perusteena olevien tietojen todenperäisyydestä samoin kuin mahdollisista puutteellisuuksista ja antamiensa mittojen paikkansa pitävyydestä.

Tarjousasiakirjoissa annetut mitat ovat likimääräisiä, ellei toisin ole mainittu.

5. Toimituksen sisältö, muutokset

Toimitus täyttää sopimusasiakirjoissa ilmenevät vaatimukset. Siltä osin kuin vaatimuksia ei ole esitetty, toimitus vastaa alan tavanomaista tasoa.

Tuotteet toimitetaan valmistajan tai maahantuojan ilmoittamien laatu- ja tuoteominaisuuksien mukaisina tehdaspakkauksissa tai heidän ohjeidensa mukaan pakattuina.

Tuotteiden mukana toimitetaan se asiakirja-aineisto, jonka valmistajat tai maahantuoijat sisällyttävät pakkauksiinsa tai edellyttävät toimitettavan tuotteiden mukana. Muut asiakirjat ja ohjeet toimitetaan tilauksesta.

Toimitus tapahtuu tilaajan vastuulla ja kustannuksella. Ellei toisin ole sovittu.

Muutoksista toimituksen sisältöön sekä niiden vaikutuksesta toimitushintaan ja –aikaan on sovittava erikseen.

Mikäli muutos johtaa tuotteiden määrän vähenemiseen, mahdollisen hyvityksen edellytyksenä on, että tuotteet kuuluvat toimittajan varasto-ohjelmaan. Hyvityksen määrä on sovittu toimitushinta vähennettynä vähintään 10 %:lla sekä rahti-, pakkaus-, toimitus-, ym. kuluilla.

Sopimuksen toteuttamista varten valmistettujen tai toimittajan tätä tarkoitusta varten hankkimien tuotteiden osalta ei hyvitystä anneta.

6. Omistusoikeuden siirtyminen

Omistusoikeus tavaroihin siirtyy tilaajalle vasta, kun kauppahinta mahdollisine korkoineen on kokonaan maksettu.

Toimittajalla on oikeus kieltää tavaroiden kiinnittäminen rakennuskohteeseen, kunnes ne on kokonaan maksettu.

7. Kauppahinta ja sen maksaminen

Ilmoitetut hinnat ja ehdot on sidottu voimassa oleviin, ko. tuotteiden valmistajien, maahantuojien ja toimittajien käyttämiin hinta-, myynti-, ja toimitusehtoihin sekä voimassa oleviin viranomaismääräyksiin. Hintoihin sovelletaan kulloinkin voimassa olevia arvonnalisäveromääräyksiä.

Toimittaja pidättää oikeuden korjata toimitushintoja ja -ehtoja edellä mainituista tekijöistä ja siten toimittajasta riippumattomista seikoista aiheutuvia mahdollisia muutoksia vastaavasti niiden nimityksiin katsomatta toimituspäivänä vallitsevan tilanteen mukaisiksi.

Tilaajan on täytettävä maksuvelvollisuutensa viipymättä, kuitenkin viimeistään sovitun maksuehdon mukaan määräytyvänä eräpäivänä. Tavara katsotaan toimitetuksi ja sovittu maksuehto alkavaksi siitä päivästä, kun tavara on luovutettu tilaajalle tai rahdinkuljettajalle edelleen tilaajalle toimitettavaksi. Maksu suorituksen viivästyessä eräpäivästä lasketaan maksamattomalle määrälle 18%:n vuotuinen korko.

Tilaajan on vaadittaessa viimeistään sopimusta tehtäessä esitettävä luotettava selvitys maksukyvystään. Selvityksen perusteella toimittajalla on oikeus vaatia olosuhteiden perusteella toimittajalla on oikeus vaatia olosuhteiden edellyttämää vakuutta. Tämä oikeus toimittajalla on myös sopimuksen teon jälkeen, mikäli on ilmeistä, että tilaaja ei pysty täyttämään sopimuksen mukaisia velvollisuuksiaan.

8. Tarkastus, vakuuttaminen

Tilaajan on viipymättä tarkastettava asianmukaisella tavalla työmaalle tai muuhun sovittuun paikkaan toimitetut tuotteet. Huomautukset tavarasta tai sen toimituksesta on tehtävä kahdeksan päivän kuluessa tavarantoimituksesta.

Ennen tuotteiden rakennuskohteeseen asentamista tilaajan on vielä erityisellä huolella suoritettava tavaroiden asianmukainen tarkastus.

Työmaalle toimitettujen tavaroiden vakuuttamisesta vastaa tilaaja.

9. Vastuu virheestä ja puutteesta

Toimittaja vastaa tuotteiden sopimuksen mukaisuudesta takuu- ja toimitusehtojen puitteissa.

Toimittaja pidättää itsellään oikeuden kustannuksellaan toimittaa uusi tuote virheellisen tilalle tai korjata tuote, joka on vioittunut ennen vahingonvaaran siirtymistä tilaajalle.

Mikäli korjaaminen tai uuden toimittaminen ei ole mahdollista, toimittaja on velvollinen korvaamaan virheellisyydestä tilaajalle aiheutuneen välittömän vahingon. Korvauksen määrä on kuitenkin enintään virheelliseksi todetun tuotteen hinta.

Muistutuksen tekeminen ja vioittuneen tavaran korjaaminen ei oikeuta tilaajaa viivästymään maksusuorituksia, mikäli toimittaja sitoutuu sovitun ajan kuluessa poistamaan virheen tai puutteen.

Toimittaja ei vastaa tavaran virheen aiheuttamista välillisistä vahingoista.

10. Takuu

Toimittaja antaa toimittamilleen tuotteille niiden valmistajan tai maahantuojan ehtojen mukaisen takuun.

Takuu ei koske tavanomaisesta kulumisesta tai tavaroita luovutuksen jälkeen kohdanneesta tapahtumasta aiheutuvia seurausilmiöitä. Takuu ei koske säätöjä ja v irityksiä, joita takuun aikana tarvitaan käyttöolosuhteiden muuttuessa. Takuu ei myöskään koske sellaisia korjauksia tai muutoksia, jotka tilaaja on tehnyt tai teettänyt ilman toimittajan lupaa tai myötävaikutusta taikka varaamatta toimittajalle mahdollisuutta korjaukseen.

Takuun voimassaolon edellytyksenä on, että toimitusta koskevat selvät ja riidattomat maksut on maksettu sopimuksen mukaisesti.

11. Toimitusaika

Tavarat toimitetaan sovitussa ajassa. Toimitusaikatauluun mahdollisesti tulevista muutoksista on sovittava niin aikaisin ennen toimitusta, että sopijapuolet voivat ilman enempää haittaa sopeuttaa toimintansa muutoksiin.

Toimittajalla on oikeus toimitusajan pidentämiseen, kun toimituksen viivästyminen johtuu tilaajan viaksi luettavasta syystä, kuten suunnitelma-asiakirjojen tai tarvittavien mittojen antamisen tahi maksujen viivästyisestä, muutostöistä tms. Tilaaja on tällöin velvollinen korvaamaan toimittajalle pidentymisestä aiheutuvat kustannukset.

12. Ylivoimainen este

Toimittajalla on oikeus toimitusajan pidentämiseen, kun toimituksen viivästyminen johtuu ylivoimaisesta esteestä, joka estää tai tekee kohtuuttoman vaikeaksi tavaroiden toimittamisen määräajassa, kuten sota, kapina, luonnonmullistus, tulipalo, lakko, työsulku, saarto, poikkeuksellinen sääolosuhde tai muu yhtä merkittävä ja epätavallinen syy.

Mikäli toimituksessa tarvittavien raaka-aineiden, tarvikkeiden ja laitteiden saaminen vaikeutuu tai myöhästyy toimittajasta riippumattomista syistä niin, ettei toimittaja pysty vastaavanlaista tuotetta esittämällä myöhästymistä kohtuudella välttämään, tai jos tilaaja ei hyväksy toimittajan esitystä korvaavaksi tuotteeksi, toimittaja saa tarpeellisen ja riittävän pidennyksen toimitusaikaansa.

Mikäli työt viivästyvät ylivoimaisen esteen johdosta, tilaaja korvaa toimittajalle keskeytymisestä aiheutuvat välittömät kustannukset, kuten matka- ja päivärahat, majoituskustannukset ja odotusajan palkan.

13. Viivästyminen

Mikäli tilaaja ei voi ottaa toimitusta vastaan sovittuna aikana, tämä on velvollinen korvaamaan viivästyksestä toimittajalle aiheutuvat kustannukset ja myöntämään toimitusaikaan tarvittavan pidennyksen. Toimittaja on kuitenkin oikeutettu saamaan suorituksen alkuperäisen aikataulun mukaisesti.

Mikäli toimitus viivästyy toimittajasta johtuvista syistä, tämä on velvollinen maksamaan tilaajalle vahingonkorvauksena 0,5% toimituksen viivästyneen osan arvosta kultakin täydeltä viikolta, kuitenkin enintään 15 viikolta.

14. Sopimuksen purku

Jos jompikumpi sopimuspuolista syyllistyy sopimusvelvollisuuksiensa olennaiseen laiminlyöntiin, toisella osapuolella on oikeus purkaa sopimus, mikäli tämä on huomauttanut asiasta kirjallisesti, ja asiaa ei ole asetetussa kohtuullisessa määräajassa korjattu.

Jos olennainen viivästys kohdistuu osatoimitukseen, sopijaosapuolella on oikeus purkaa sopimus vain myöhästyneen osatoimituksen osalta.

ASENNUSEHDOT

1. Toimituksen sisältö

Toimitukseen kuuluu sopimuksessa mainittujen tuotteiden paikalleen asennus siten, että ne toimivat asennettujen tuotteiden osalta asennusta vastaavissa olosuhteissa moitteettomasti. Silloin kun sopimuksessa tarkoitetaan tuotteiden asentamista valmiisiin varauksiin, edellytetään, että varaus on tehty oikein toimittajan, valmistajan tai maahantuojaan ohjeiden mukaan.

Asennuskohteessa katsotaan olevan oikea varaus, mikäli

- asennustyö voidaan suorittaa ilman lastuavia työkaluja,
- asennustyö voidaan suorittaa rakenteita purkamatta,
- sähkötoimisten tuotteiden kaapeloinnille on ovi-, karmi- ja seinärakenteisiin varattu valmiit, tarkoitukseen soveltuvat johtotiet (putkitukset), ja
- asennustyö voidaan suorittaa korjaamatta muiden toimesta tehtyjä työsuoritteita.

Silloin kun sopimuksessa tarkoitetaan tuotteiden asennusta tarvittavine koneistuksineen, edellytetään, että

- koneistus ei sisällä metallisissa ovi- ja karmirakenteissa lukkorunkojen etulevyjen tai vastalevyjen tai näiden asennustapaan rinnastettavien tuotteiden tasoon upotusta, ellei tästä ole erikseen sovittu,
- koneistettavissa rakenteissa ei ole käytetty sellaisia, tavanomaisesta poikkeavia materiaaleja kuten asbestia, ellei tästä ole mainittu asiakirjoissa, mikäli toimittajalle ei ole ollut mahdollista havaita materiaalia ennalta rakenteita purkamatta,
- koneistettava rakenne vastaa asiakirjoissa kuvattua tai kohteen silmämääräisellä, rakenteita purkamatta tehdyllä tarkastuksella pääteltävää rakennetta.

2. Toimitusaika

Tavarat asennetaan sovittun aikataulun mukaan. Ellei aikataulusta ole muuta sovittu, edellytetään, että asennustyöt voidaan kokonaisuudessaan saattaa loppuun yhtäjaksoisesti kohtuullisen ja tavanomaisen suoritusajan kuluessa.

Tilaajan on varattava toimittajan eri työvaiheita varten kohtuullinen suoritus aika. Tilaajan on huolehdittava siitä, että työmaalla mahdollisesti suoritettavat rakennustekniset sekä muut työt,

joista toimittajan työsuoritus on riippuvainen, edistyvät sovittujen aikataulujen mukaisesti. Tilaaja on velvollinen korvaamaan huolehtimisvelvoitteensa laiminlyönnistä toimittajalle aiheutuvat lisäkustannukset.

Muutoksista toimitusaikaan ja näistä mahdollisesti aiheutuvista lisäkustannuksista on sovittava etukäteen.

3. Tilaajan maksuvelvollisuus

Mikäli ei ole sovittu erityisen maksuerätaulukon noudattamisesta tai muusta maksujärjestelystä, tilaajan on suoritettava toimittajalle osamaksuja, joiden suuruutta määrättäessä on pidettävä periaatteena, että osamaksut vastaavat kulloinkin kysymyksessä olevaa suoritusvaihetta. Kauppahinnan viimeinen maksuerä on laskutuskelpoinen, kun työ on valmis.

4. Vakuudet

Vakuus annetaan vain, jos siitä on erikseen sovittu. Edellytyksenä on, että tilaaja antaa vastavakuuden. Ellei toisin ole sovittu, työaikainen vakuus annetaan työtä aloitettaessa. Takuuajan vakuus on voimassa yhden vuoden.

5. Takuu

Asennustyölle annetaan yhden vuoden takuu. Takuun puitteissa korjataan virheelliseksi, annettujen ohjeiden vastaiseksi todettu työsuoritus. Takuu ei kata välillisiä vahinkoja.

Tilaajan on ilmoitettava välittömästi asennuksessa mahdollisesti havaituista puutteista. Takuu raukeaa, jos ilmoitusvelvollisuus on laiminlyöty tai asennettuihin tuotteisiin on kohdistunut muiden toimesta tapahtuneita työsuoritteita.

6. Tilaajalle kuuluvia erityisiä velvollisuuksia

Tilaaja antaa tarvittavat, toimitusvelvollisuuksiinsa kuuluvat suunnitelma-asiakirjat ja mitat ajoissa toimittajan käyttöön. Tilaajan velvollisuus on huolehtia eri suunnitelma-asiakirjojen vertaamisesta siten, että ne eivät ole ristiriidassa keskenään.

Mikäli muuta ei ole sovittu, tarjous- tai kauppahintaan eivät kuulu kustannukset seuraavista tarvikkeiden asentamisen tai töiden suorittamisen vuoksi tarpeellisista velvoitteista, joista tilaajan edellytetään huolehtivan:

- a) Tilaaja järjestää tarvittavat, tarpeellisilta osiltaan lukittavat, tarkoituksenmukaiset työskentely- ja varastotilat.
- b) Tilaaja antaa toimittajalle rakennuspaikalla sähköä valaistukseen, sähkölaitteiden kokeiluun ja käsityökoneiden käyttöön. Toimituksen kuuluville sähkökäyttöisille laitteille tilaaja järjestää sähkönsyötön (220/380 V) ja kytkee ne verkkoon toimittajan antamien ohjeiden ja kaavioiden mukaisesti.
- c) Tilaaja huolehtii velvollisuuksiinsa kuuluvien, työsuorituksessa tarvittavien varausten (lovet, urat, reiät ja muut aukot) tekemisestä tai teettämisestä siten, että asennustyö voidaan tehdä ilman paikkauksia tai lastuavia työvälineitä, sijoittaa rakenteisiin toimittajan antamat tartunnat ja oppoasennuskotelot sekä kiinnittää muuraamalla, laastilla, betonilla taikka muulla vastaavalla tavalla rakenteisiin tulevat kannattimet.
- d) Tilaaja tekee eri laitteiden vaatimat, rakennusteknisiin töihin luettavat alustat, kiinnikkeet ja tartunnat.
- e) Tilaaja antaa apua raskaiden ja suurikokoisten esineiden siirtämisessä asennuspaikalle.
- f) Tilaaja varaa puhelimen vapaan käyttöoikeuden työsuorituksen hoitamiseksi tarpeellisia puheluja varten.
- g) Tilaaja huolehtii tarvittavasta vartioinnista.

- h) Tilaaja huolehtii siitä, että työmaa on työsuorituksen edellyttämänä ajankohtana sellaisessa kunnossa, ettei työsuoritukselle ole esteitä. Siltä osin kuin työsuoritus asettaa asennuspaikalle joitakin erikoisvaatimuksia, esim. kosteuden, lämpötilan tai ilman puhtauden suhteen, on toimittajan ilmoitettava tästä tilaajalle.
- i) Tilaaja hankkii telinenormien mukaiset ja työskentelyn etenemisnopeuteen hyvin soveltuvat telineet poikkeuksellisen vaikeissa työskentelyolosuhteissa tai asennuskorkeuden ollessa suurempi kuin 3,5 metriä.
- j) Tilaaja huolehtii asennuspaikan siivouksesta ja puhdistuksesta ennen asentamista ja sen jälkeen.
- k) Tilaaja suojaa paikalleen kiinnitetyt tai asennetut tuotteet likaantumiselta ja vaurioitumiselta. Tarvittaessa tilaaja suojaa työympäristön toimittajan antamien ohjeiden mukaisesti.
- l) Tilaaja on velvollinen ilmoittamaan, mikäli työkohteessa ei saa käyttää jotakin asennuksissa yleisesti käytettävää työmenetelmää tai tapaa, joka saattaa aiheuttaa haittaa tai vaurioita asennusympäristölle tai siihen liittyville laitteille.
- m) Tilaaja huolehtii tulityöluvan edellyttämistä tulityöpaikan ja sen ympäristön turvatoimista ja tulityövartiointista.*
- n) Tilaaja huolehtii asbestipölylle altistumisen vähentämiseksi tarvittavista toimenpiteistä (VNp 1380/94).*

*lisätty 8.6.1995

© Suomen Turvaurakoitsijaliitto